

використовує книги як історичне джерело і застосовує до них цифрові технології, щоб краще зрозуміти друкарську революцію. Цей дослідницький проект вперше дослідив циркуляцію книг у Європі п'ятнадцятого століття і створив наукові карти їхнього обігу шляхом відстеження рухів у часі та просторі інкунабул п'ятнадцятого століття, що збереглися до сьогодні. Завдяки спеціальній програмі тепер можна переглядати карту, куди переміщувалися книги, куди вони були надруковані, де вони збережені, і хто є їхніми власниками.

«Друк R-Evolution: друк від 1450 до 1500 року», виставка в Музеї Коррер у Венеції представляє цифрові карти, відео-історії та стародавні книги: відвідувачі будуть перенесені у світ друкування від 1400-х років завдяки цій оригінальній комбінації минулого і сьогодення. У різних розділах виставки, поряд з десятками друкованих книг 15-го століття з колекцій Національної бібліотеки Марціана та музею Коррер, відтворюються сотні цифрових зображень текстів, збережених у європейських та американських бібліотеках. Завдяки інноваційним інструментам можна простежити обертання книжок, дотримуючись руху та використання книг.

Серед карт, представлених на виставковому маршруті цієї оригінальної виставки в Коррері, варто зазначити цифрову версію знаменитого Венеціанського плану 1500-х років Де Барбарі, який простежує більше двохсот друкарських закладів міста. Вони свідчать про життєздатність принтерів-верстатів епохи Відродження Венеції, роблячи її головним європейським містом виробництва і розповсюдження перших друкованих книг.

Допитливість відвідувачів також буде задоволена завдяки численним відео-розповідям на виставці: яку роль відіграють книги в історії? Які зміни вона зробила? Хто був головними героями історії типографіки [6]?

Отже, завдяки виставковій діяльності італійських музеїв та використання ними цифрових інноваційних технологій, з'явилась можливість простежити роль книг в історії людства та історію розвитку книжкової справи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Запаско Я., Мацюк О., Стасенко В. Початки українського друкарства / Я.П. Запаско, О.Я. Мацюк, В.В. Стасенко . – Львів: : Центр Європи, 2000. – 222 с. : іл.
2. Сенченко М. Світове книговидання і випуск творів друку в Україні // Друкарство. - 2003. - № 3. - С. 12-19.
3. Баренбаум И., Шомракова И. Книга и книжное дело за рубежом. – Ленинград: ЛГИК, 1990. – 191 с.
4. Горбась В. Глобальный взгляд на мировое книгоиздание // Полиграфист и издатель. - 1999. - № 5. - С. 33-35.
5. Энциклопедия книжного дела // Ю. Майсурадзе, А. Мильчин, Э. Гаврилов - М.: Юристь, 1998. – 536 с.
6. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.venetoinside.com/events-in-veneto/event/printing-r-evolution-at-correr-museum-in-venice/>

*Надія БАРАНОВСЬКА, Юлія ДРОБОТ
(Львів, Україна)*

ІСТОРИЧНІ ТРАДИЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ

Вишивання з давніх часів прикрашали різноманітні речі. Історія вишивки налічує багато тисячоліть, про що свідчать літописні джерела, відомості стародавніх істориків та численні археологічні знахідки.

Ще за часів скіфів одяг прикрашався вишивкою: святкові костюми скіфів щедро орнаментувались золотими нашивками із зображенням грифонів, левів, оленів, різноманітними аплікаціями з кольорової шкіри та декоративними швами [2, с.197]. Літній одяг скіфянок оздоблювався по плечах, низу рукавів та подолу різноманітними золотими нашивками. Про це свідчить реконструйоване Б.М. Мозолевським, завдяки розкопкам кургану Товста могила, вбрання скіфської цариці, щедро розшите нашивками із зображеннями лева, який роздирає лань, крилатими грифонами, рослинними пальметками.

Саме вишивка була тією галуззю, яка найдовше утримувала і зберігала образи та уявлення, що були пов'язані з язичництвом. За часів Київської Русі, вона зазнає змін. Наприклад, геометричний орнамент замінює плетінчастий, який в XI – XII ст. стає домінуючим. Такі різноманітні зразки плетінчастих орнаментів зустрічаються на гаптуваннях з Шаргорода, Жежави, Херсонеса.

До того ж, саме золота вишивка України-Руси була тим живильним ґрунтом, на якому і формувалось, і розвивалось гаптування в подальші часи. У XIV – XVII ст. вишивка, зберігаючи старі традиції давньоруського гаптування, набуває нових орнаментальних форм. Це було пов'язано з розвитком народної вишивки, а також впливами на неї західноєвропейського та східного мистецтва [1, с.34].

Вишивка в одязі мала заклинальну символіку та виступала своєрідним оберегом. Вишитий узор набував магічної сили і розміщувався в строго визначених місцях – навколо шії, грудях, на подолі. Основна увага приділялась оздобленню рукавів як шанування роботящих рук людини, підкреслення їх сили та вправності. В орнаментах вишивки набули поширення мотиви солярних знаків у вигляді чотири-, шести-, восьмипелюсткових розеток, які символізували небосхил та сонячне світло.

Особливим багатством відзначалось гаптування - вишивання сухозліткою - золотою та срібною нитками. Описи майна козацької старшини XVI – XVIII ст. свідчать, що гаптуванням оздоблювали чоловічі сорочки й жупани, жіночі літники, корсетки, рукавиці, сідла та чохли для зброї. Також широко гаптування застосовувалось й у церковному побуті [3, с.372].

Якщо розглядати подальший розвиток, то судити про характер народної вишивки кінця XVIII – першої половини XIX ст. можна вже не тільки за допомогою вишиваних виробів, що вціліли з того часу, а й по окремих замальовках художників та поодиноких збірках старовинних орнаментів українських вишивок, опублікованих у кінці XIX – на початку XX ст. Найбільший інтерес становить збірка народних орнаментів яку видала Олена Пчілка (Косач), а також альбом буковинських вишивок, який склав Еріх Кольбенгаєр. [4, с.278].

В першій половині XIX ст. стає відома техніка вишивання хрестиком. Так вишивали уставки, полики, пазухи й коміри сорочок.

XIX століття було періодом високого розвитку української народної вишивки. У вишивці з'являється багато нових, іноді значних за розміром, цікавих за побудовою орнаментальних композицій. Але водночас зберігаються й властиві українській народній вишивці чітка ритміка, простота і стриманість у підборі та використанні окремих елементів, кольорів, техніки [5, с.329].

Українській вишивці другої половини XIX ст. майже однаковою мірою властиві і геометричні, і рослинні форми орнаменту. Геометричним орнаментам притаманна стрункість, чіткість і водночас відсутність сухості. Рослинні орнаменти захоплюють надзвичайною різноманітністю візерунків та плавністю ліній. Тут немає двох однакових квіток чи листочків. Типовою рисою є стилізоване трактування.

Мистецтво української художньої вишивки другої половини XIX – початку XX ст. щодо орнаментальних малюнків, колориту, асортименту вишитих речей досягло високого рівня розвитку. Народна вишивка, ввібравши в себе здобутки минулого, продовжувала збагачуватись новими

формами та мотивами. Адже з усіх видів мистецтва саме вишивка мала найміцніший зв'язок з повсякденним життям і побутом трудового народу, та виражала його смаки і їй задовільняла естетичні запити. Будучи яскравою ознакою національної своєрідності, українська художня вишивка була невичерпним джерелом розвитку українського ужиткового мистецтва.

Зараз вишитий одяг знову набирає популярності. Тепер він не лише прикрашає кожну людину і додає їй оригінальності, але і свідчить про повагу до своєї культури, історії та традицій.

Сучасні дизайнери з цікавістю вивчають самотутній народний костюм українців, переймаючи багато ідей з його невичерпного різноманіття. Це допомагає їм створюватимодний одяг, що, або заснований на українських традиціях, або хоча б включає українські орнаменти та елементи, що вносять неповторний колорит у сучасний костюм. І хоча модерні орнаменти, можливо, виглядають не зовсім так, як стародавні, а більш абстрактно, все одно вони продовжать передавати нам ту символіку вишивки, яку зберегла традиція.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кара-Васильєва Т. Історія Української вишивки / Тетяна Кара-Васильєва. – К.: Мистецтво, 2008. – 464 с.
2. Мозолєвський Б. М. Товста Могила. – Київ: Наукова думка, 1997. – 197 с.
3. Історія українського мистецтва: у 6-х томах / Академія наук УРСР, Головна редакція Української радянської енциклопедії, Науково-дослідний інститут теорії, історії та перспективних проблем радянської архітектури в місті Києві Державного комітету цивільного будівництва та архітектури при Держбуді СРСР; Голов. ред. кол.: М. П. Бажан (голов. ред.) та ін. Т.3 Мистецтво другої половини ХУІІ-ХУІІІ століття / Академія Наук УРСР. – Київ: Жовтень, 1968. – 1088 с.
4. Історія українського мистецтва: у 6-х томах / Академія наук УРСР, Головна редакція Української радянської енциклопедії, Науково-дослідний інститут теорії, історії та перспективних проблем радянської архітектури в місті Києві Державного комітету цивільного будівництва та архітектури при Держбуді СРСР; Голов. ред. кол.: М. П. Бажан (голов. ред.) та ін. Т. 4 Мистецтво кінця ХУІІІ - першої половини ХІХ століття / ред.: Я. П. Затенацький (відп. ред.); Г. О. Лебедев; Ф. П. Шевченко. Кн. 1. - 1969. – 363с.; іл.
5. Історія українського мистецтва: у 6-х томах / Академія наук УРСР, Головна редакція Української радянської енциклопедії, Науково-дослідний інститут теорії, історії та перспективних проблем радянської архітектури в місті Києві Державного комітету цивільного будівництва та архітектури при Держбуді СРСР; Голов. ред. кол.: М. П. Бажан (голов. ред.) та ін. Т. 4. Мистецтво другої половини ХІХ - ХХ століття / ред.: В. І. Касян (відп. ред.); В. А. Афанасьєв; Я. П. Затенацький; Г. О. Лебедев; Ф. П. Шевченко. Кн. 2. - 1970. – 435 с.; іл.

*Надія БАРАНОВСЬКА, Марія ПОДОЙНІКОВА
(Львів, Україна)*

ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ У МУЗЕЄФІКАЦІЇ «НЕЗРУЧНОЇ СПАДЩИНИ»

В умовах становлення в межах колишнього Радянського Союзу ряду незалежних держав постає важливе питання переосмислення цього історичного періоду. Тому шляхи пошуку унікальної стратегії трактування такої спадщини є вкрай актуальними та своєчасними.

Сам термін «незручна спадщина» певною мірою є інноваційним, оскільки до його використання вдаються переважно іноземні дослідники, українці цього терміну уникають, зокрема: